

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG VOLT MINISZTERELNÖKE

O r s z á g h á z

Budapest, 1055
Kossuth Lajos tér 1-3.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Amikor levelüket olvastam, melyben felkértek, hogy vállaljam el ennek a mai megemlékezésnek a fővédnökségét, először is az a kérdés merült fel bennem, vajon mi indítja Önöket, csömörieket arra, hogy egy impozáns és tegyük hozzá: a világon páratlan emlékművet állítsanak 1956 és a kommunizmus áldozatainak.

Talán az, hogy az itt évente megrendezendő ünnepekkel ne hagyják elhamvadni a történelem parazsát? Vagy talán az, hogy a nemzetünket és az egész világot megrázó esemény nevében minden évben összejöjjenek, és néhány órát egymásnak szenteljenek, azokra gondolva, akik már nem lehetnek velünk? Vagy inkább az, hogy figyelmeztessük egymást, mit kell elkerülnünk a jövőben, mitől kell megóvnunk a nemzetet?

Nos, azt gondolom, hogy mindhárom ok egyszerre.

De, azt hiszem, van még egy igen fontos, első pillantásra talán túlságosan is kézenfekvő célja annak, hogy időről időre összejöjünk megemlékezni: mégpedig az, hogy minden alkalommal, újra és újra átéljük a kitelepítettek, a kisemmizettek, az ártatlanul meghurcoltak sorsát, tragédiáját, hogy egyszer, az összes részlet megtalálásával végre minden a helyére kerüljön.

Mert, kedves barátaim, tudjuk, az emberi élet veleje nem más, minthogy újra és újra beszéljük, újra és újra gondoljuk a múltunkat. Nem csupán azért, hogy a történések eddig ismeretlen részleteit tárjuk fel, hanem azért is, hogy a már eddig feltárt elemeket új összefüggésrendszerben, új megvilágításban lássuk.

„A múltat is teremteni kell... egy korszak attól lesz múlt, hogy megírják...– írja Illyés Gyula, majd így folytatja: „Valamire való múlt megteremtéséhez néha nagyobb erő kell, mint a jövőéhez: mindent pontosan a helyére kell tenni. A rosszul elrendezett, rosszul megírt múlt föltámad, visszajár, állandóan zavarja az embert. A megíratlan idő meg egyszerűen el sem megy; ködszerűen üli meg a tájat és az elmét.”

Valóban, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Másfél évtizeddel ezelőtt, a kommunizmus bukása pillanatában úgy gondoltuk, hogy minden tudásunk megvan ahhoz, hogy egy szabad, gyarapodó, önérzetében megerősödő nemzetként végre a saját kezünkbe vegyük a jövőnk, a sorsunk irányítását, és újra kezdjük, új fejezetet nyissunk Magyarország történetében. Úgy gondoltuk, hogy elegendő a kizökkent életet a maga természetes medrébe visszabillentenünk a szavazófülkében egy határozott mozdulattal, és egy csapásra minden pontosan a helyére kerül.

Másfél évtizeddel ezelőtt a múltrol is azt gondoltuk, hogy a miénk, hogy mindannyiunk közös élménye, tapasztalata: minden, ami nekünk fáj, az

mindenkinek fájt, minden, ami nekünk rossz volt, az mindenkinek rossz volt, minden, ami velünk esett, az mindenkivel megesett.

Másfél évtized elteltével azonban be kell ismernünk, hogy nem így történt, nem ez történt, és nem úgy van, ahogy akkor gondoltuk. Másfél évtized elteltével be kell ismernünk, hogy nem tudunk mindent, amit tudnunk kellene, és éppen ezért nem is került minden pontosan a maga helyére.

A múlt újratárgyalása különösen fontos akkor, amikor a nemzet egésze nem tud, nem képes együtt gondolkodni, mert rendre létezik egy ezzel ellentétes szándék, törekvés, amely a múlt tisztázása helyett a múlt tisztára mosásában érdekelt.

Mert másfél évtizeddel a kommunizmus bukása után még mindig láthatatlan kezek dolgoznak lázasan az egykor tevékeny főszereplők mellékszereplővé, statisztává maszkírozásában, a színlap átírásában, és főleg: az előadás újraértelmezésén, miszerint nem a darab rossz, hanem a színészek, és nem is a szerző, hanem valójában a közönség bukott meg.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

De vajon elválasztható a színtiszta elmélet, a pompás gondolat, a ragyogó eszme attól, amit az élet hús-vér valósággá gyűr belőle, ahogy ezt a történelem szennyését tisztára mosók hirdetik? És: ha a megteremtett valóság hűsbavágó, akkor valóban tiszta, pompás és ragyogó-e mindaz, ami mindennek alapjául szolgál: az eszme maga?

A válasz egyértelmű: nem.

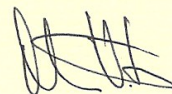
Miért fontos ezt tisztáznunk? Azért, mert a XX. század matuzsálemi kort megélt diktatórikus politikai rendszerének, a kommunizmusnak százmillió lelket számláló áldozata, a kitelepítettek fizikai és lelki megnyomorítása nem a véletlen műve volt, nem egyszerű „műhiba”, nem is könnyen kiigazítható kisiklás. A terror, a megfélemlítés, az egész emberi közösségek elleni gyűlöletkeltés az ideológia lényegéből, annak velejéből következett, a világhódító eszme elválaszthatatlan részét képezte.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Gratulálok a csömörieknek, akik példamutató civil kurázsiról tettek tanúbizonyságot, hiszen összefogásukkal és közös áldozatvállalásukkal jött létre ez az emlékhely. Köszönet érte mindannyiuknak, hogy végre – legalább itt, Csömörön – a helyükre kerültek a dolgok.

Budapest, 2006. október 16.

Tisztelettel:

Orbán Viktor